

Česká Skalice
kostel Nanebevzetí Panny Marie
1940

 Český rozhlas

Zaniklé zvony ožívají

Zpřístupnění zvuků z Archivu ČRo na Wikimedii

Tomáš Dufka, Jana Bartošová (oba Archiv Českého rozhlasu), **Michal Josef Špaček** (Wikimedia ČR)

Archivy, knihovny muzea v digitálním světě 2025

26. 11. 2025

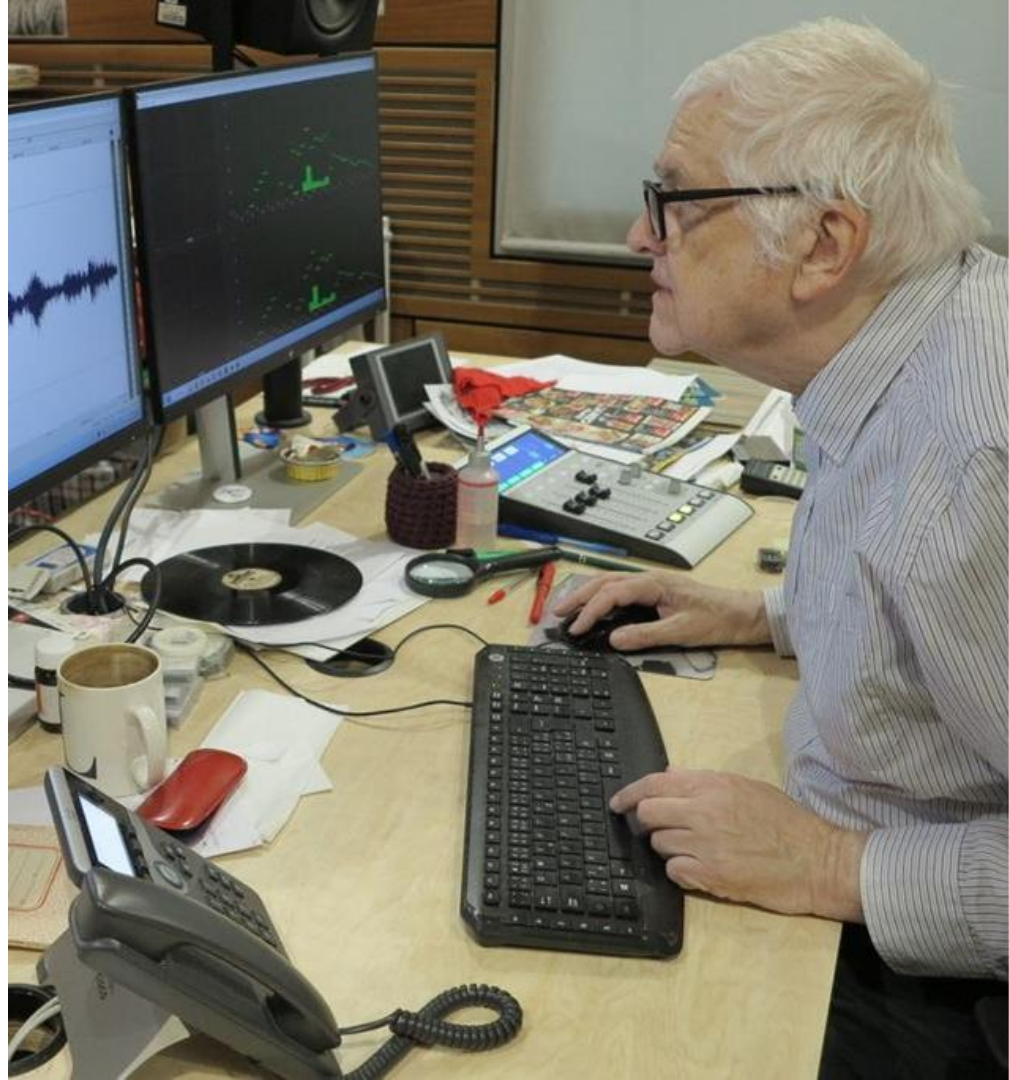
O co jde

- kolekce 88 zvuků Archivu ČRo z let 1940-41, převážně z českého vnitrozemí ze 74 různých míst
- většina zvonů na konci války zrekvírována
- natočeno původně na magnetofonové pásky

Co projektu předcházelo

- 2 roky práce Archivu ČRo
- nalezení zvukových fólií
- digitalizace
- katalogizace

Český rozhlas

- Hledat na Wikipedii

Hledat

Podpořte Wikipedii Vytvořte

Lužany (zámek)

Článek Diskuse

Číst Editovat Editovat zdroj Zobrazit historii Nástroje

Souřadnice: 49°32′48.85″ s. š., 13°19′3.77″ v. d.﻿ (mapa)

Zámek **Lužany** leží ve stejnojmenné obci v Plzeňském kraji, asi 3 km jižně od města Přestice. Zámek leží v rovině, na levém břehu řeky Úhlavy a je ze tří stran obklopen parkem, na nějž navazuje renesanční užitková zahrada. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka ČR.^[1]

Historie

editovat editovat zdroj

První písemná zmínka o Lužanech pochází z roku 1245. Původním panským sídlem ve vsi byla tvrz, na jejím místě si pravděpodobně Petr nebo Adam Příchovští z Příchovic postavili v sedmadesáti letech šestnáctého století jednopatrový renesanční zámek s dřevěnou věží. Dokončení jeho stavby datuje letopočet 1583 na klenáku nad hlavním vstupem. Na počátku devatenáctého století proběhly barokní úpravy a dochovaná podoba pochází z přestavby v letech 1886–1887.^[2]

Josef Hlávka

editovat editovat zdroj

Panství i se zámkem roku 1867 zakoupil přeštický rodák, architekt, stavitel a mecenáš Josef Hlávka,^[3] který ho podle vlastních plánů přestavěl. Část původní renesančně-barokní stavby Hlávka zbýval a na jejím místě postavil dvoupatražený objekt, půdorys navrhl do tvaru písmene Y. Jako samostatné křídlo dal přistavět jednopatrovou kapli zasvěcenou Panně Marii, svatému Václavovi a svatému Antonínu. Pro vysvěcení kaple v roce 1887 složil Antonín Dvořák, který na zámku často pobýval, tzv. Lužanskou mši (Mše D dur, op. 86).

Následně se stal zámek místem častých návštěv významných osobností české politiky, vědy a umění. Na zámku byli Hlávkovými hosty např. Antonín Dvořák, Jaroslav Vrchlický, Julius Zeyer, Julius Mařák, Josef Václav Myslbek, Max Švabinský, Josef Suk, Oskar Nedbal a mnohé další významné osobnosti konce 19. století.

Současnost

editovat editovat zdroj

Spolu s celým svým majetkem zámek Hlávka v roce 1904 odkázal Nadání Josefa Marie a Zdenky Hlávkových, kterému patří dodnes. Dnes je zámek a jeho areál široké veřejnosti přístupný jen výjimečně, a to po dohodě s představiteli nadace. Jinak slouží představitelům vědy a kultury, vybraným studentům vysokých škol, vedení vysokých škol, fakult a pracovišť Akademie věd.

Hospodářské budovy

editovat editovat zdroj

 - Zámecký mlýn č.p. 3

Vzhled skryt

Písmo

☐ Malé
 ☒ Standardní
 ☐ Velké

Šířka

☒ Běžné
 ☐ Široké

Pohled z parku

Základní informace

Architekt	Josef Hlávka
Výstavba	16. století
Přestavba	19. století
Další majitelé	Příchovští z Příchovic
Současný majitel	Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových
Polooha	
Adresa	Lužany, Česko
Souřadnice	 49°32′48.85″ s. š., 13°19′3.77″ v. d.

Lužany

Další informace

Rejstříkové číslo 38394/4-359
památky (Pik:-MIS-Ssez:-Obr:-WD-I-2)

multimediální obsah na Commons

Některá data mohou pocházet z datové položky.

5:00

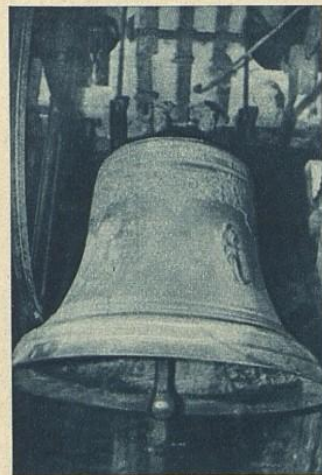
Zvuk zvonů z kaple Panny Marie, sv. Václava a sv. Antonína na zámku v Lužanech (1940)

Původní účel nahrávek

- cyklus *Zvony mého kraje*
- jednotlivé díly cyklu a jeho zaměření
- dochované archivní materiály

„Zvon mého kraje je krásný pořad, který ukáže s celým krajinným půvabem a historií význačné zvony naší krajiny.“

(Vyberte si přednášky, Náš rozhlas 18, 1940, č. 3 (14.01.1940), s. 5.)

Zvon Josef, největší, váží asi 14 q.

Zvony mého kraje

na Svatém Kopečku
u Olomouce

Svatý Kopeček, nejznámější poutní místo moravské Hané, hledí dolů na město Olomouc a daleko do rovinatého kraje. Daleko do kraje svítí zdi chrámu, po velehradském na Moravě nejbohatšího a největšího. Dvě krásné, mědi pobité věže uslechtilých barokních forem zvučí třemi starými zvony, jež zvonily již za války třicetileté. Slyšeli jsme je z Brna 4. února ve vlastivědném cyklu „Zvony mého kraje“.

-lp-

Zvon Joachim váží asi 9 q.

Zvon Anna váží asi 6 q.

Prof. Dr. Josef Šusta :
Dr. Karel Hlávka :

ZVONY MÉHO KRAJE.

Lužany.

Vyhlášení : 13. října 1940 19.20 - 19.25 hod.

Zkouška : 13. " 18.00 - 19.20 hod.

Hovori : Prof.dr. Josef Šusta (vosky)

Dr. Václav Růt

Režie : Dr. Václav Růt

18018

Ulyšite zvony z tiché vesnice, ležící mezi Klatovy a Plzní. Jsou zavěšeny na menší ze dvou zámeckých věží, výměňajících nad vysoké stromy starého parku. Zámeček, původně berokní, stojící na místě středověké tvrze, byl přestavěn v renesančním slohu posledním majitelem, zakladatelem České akademie, architektem Josefem Hlávkou, který se zde dlouhá léta setavoval z těžké choroby, aby pak uskutečňoval největší mecenášské dílo.

Lužanské zvony mají svůj intimní ráz. Za tichých poďvečerů jim nasleouchali ti, kdož se do Lužan sjížděli k oddechu, nebo aby spolupracovali o kul-

K nedělnímu pořadu
Zvony mého kraje

Lužany a jejich zvony

klebu, a zabydlovozem presvetytym. Kaple je vydobena freskami malifa Jobeta, jeho maloval ted v chramech v Karlole, Pimi, na Vyhraed, ve viedskych kostelích a j. Hlavní oltár, napadající rytm slohem do kulového prostredí, nese obrasy luhanských patronů, křesťanů katecheta pak čtyř evange- listů. Pole klebu a níž jsou vydobeny vy- řezky ze života P. Marie. Varhany postavil v kapli pražský mistr Eisenhut. Ještěh- ně, sládnou zvuky tvoří s celým prostredím kaple avšakní slohu, výhled do projektů zpracovaných Hlavkouvo pečlivosti do podrobnosti. Tak by tešeny svyzy, histry, bohatí kněžská, dokonce ministrantská rou- cha.

prvky svého stavitelského umění, jehož kon-
rovou se stala černošická residence řeckou-
východního archaismu v Bukovině, stavba
svého zna evropského významu.

Miavni řok kapie, obklopená klenutými
emporami, apšivá v jenné čtákovou

Ke kapli náleží menší sámeček věž, na
níž bylo zavěšeno 5 zvonn, zasvěcených ro-
náit luhanským patronem: Největší P. Ma-
rii, menší sv. Václavu, sv. Antoniu a sv.
Josefu. Nejmenší je umíráček. Zvony byly
utv. v 1887.

Kaple vybývá do zákoutí parku a je obko-
pana starými cyprli. Pod hlavním vcho-
dem

Vpravo nahle:
Zámek Lulany v Čechách.

Y lulanském sánku bývali řadu návlávu výnamnó osobností. Na obz.
jeou vpravo členové slavného Českého kvarteta K. Hoffmann, J. Herold, J. Suk
a H. Wihan (sedící), vlevo gen. správ. Strojárn a arch. dr. Josef Klávka,
dne 23. září 1906.

Snímky a majetku dr. K. Klávky.

N e d ě l e, 13. ř í j n a 1940

PRAHA
120 kW

470.2 m
638 kc

6.45

OTČE NÁŠ

Otče náš — Zdrávas Maria — Řeč sv. Ambrože z knihy o povinnostech, která se čte o neděli třetí v říjnu — Chrámová píseň.

11.10 CYKLUS SYMFONIÍ LUDWIGA VAN BEETHOVENA.
VI. symfonie F-dur, dílo 68. („Pastorální“.)

(Radostné pocity při příchodu do venkovské krajiny — Scéna u potoka — Veselá zábava venkovanů — Bouře — Zpěv pastýřů. Radostné a vděčné pocity pastýřů po bouři.)

11.50 Rozhlasová hlídka

19.00 Správný čas.

19,00 Zprávy ČTK.

19.10 Časová vložka.

~~10.15 Gramofonová deska.~~

19.20 ZVONY MÉHO KRAJE.

Vlastivědný cyklus.

President České akademie věd a umění, prof. dr. J. Šusta:
Lužany u Přeštic.

19.25 Petr Ilje Čajkovskij:
SPÍČÍ KRASAVICE

15.00 Zemědělský rozhlas.

Prof. Ing. Dr. Václav Novák: Účast českých půdoznalců na světovém pokroku v půdoznalství.

15.15 Mor. Ostrava. (Lehká hudba.)

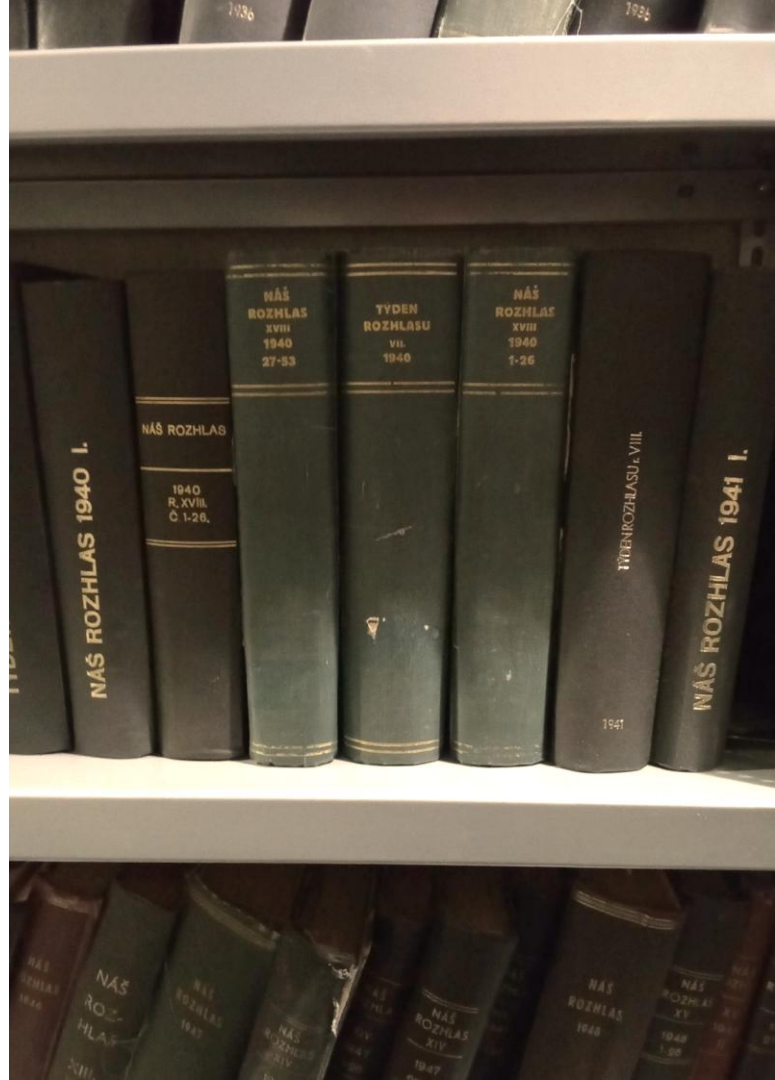
15.45 Sváteční besídka mládeže.

Zviřátka a Petrovští.
Na námět národní pohádky napsal
Přemysl Pospíšil

16.05 Mor. Ostrava. (Malý zábavný pořad.)

Katalogizace

- dostupná dokumentace
- identifikace nahrávek
- komunikace s obcemi a kampanology
- zveřejnění na Wikimedii

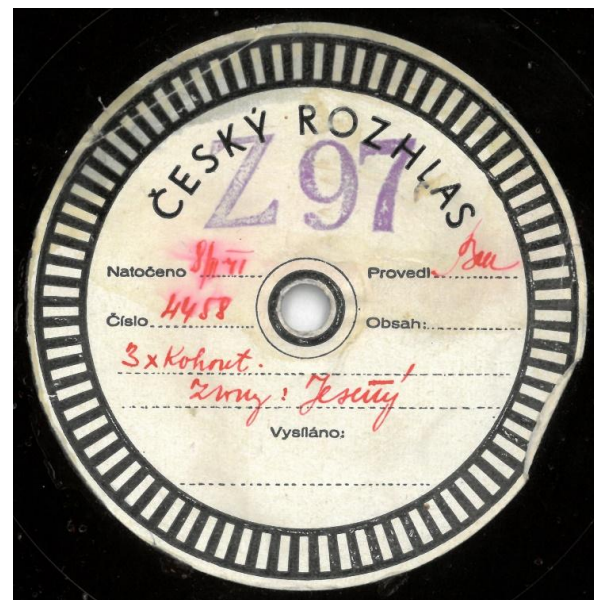
Jesenný – kaple Povýšení sv. kříže

→ natáčení mezi 26. a 28. 8. 1940

Propagační komise města Vysoké Jiz.
se námila obecnímu úřadu v Jesenném,
že ve dnech 26, 27 a 28. srpna 1940 uspořádá
český rozhlas, prohrávání oddělení / kájevat ob-
proti křesťanských obcí se účelem zachycení
zvuků krovů ve Vysokém nad Jiz., Roprach-
tířích, Skodějově, v Jesenném, Navarov-Sta-
nově a ve Staré Vsi.
Kájevat vešl referent českého rozhlasu Dr.
Václav Růt.

→ přetáčení 8. 2. 1941

→ vysílání 21. 9. 1941

Zvony z Plas

- komunikace s obcemi a kampanology
- vysílání 24. 11. 1940
- „Plasy – klášter i hrobka“
- zařazení do fondu 29. 4. 2025

Další výzvy projektu

- dohledat další archivní zvuky zvonů (z Moravy, Slezska, pohraničí)
- zapojit veřejnost – nahrávání současných zvuků zvonů
- vznikne rozhlasový dokument (ČRo Vltava, 2026)
- pokračování spolupráce mezi AČRo a Wikimedia ČR na dalších projektech

Horažďovice 1940

Horažďovice 2002

Propojení na projektech Wikimedia Foundation

→ Zvuk na Wikimedia Commons

◆ Textový popis a základní strukturovaná data

→ Na Wikidatech zvuk přiřazen ke kostelu nebo místu, kde byl pořízen

→ Na Wikipedii zvuk vložen do hesla kostela nebo místa

→ Na Wikidatech vytvořen projekt „Zvony mého kraje“ ([Q136371510](#))

→ Každý zvuk zvonu přiřazen na Wikimedia Commons ve strukturovaných datech k projektu

Jak datově přistoupit na náš seznam zvuků?

- Dotaz na Commons Query Service tak, že se ptáme přes API na seznam souborů v kategorii ([dotaz](#)).
- Dotaz na Commons Query Service tak, že se ptáme na všechny soubory přiřazené našemu projektu ([dotaz](#)).

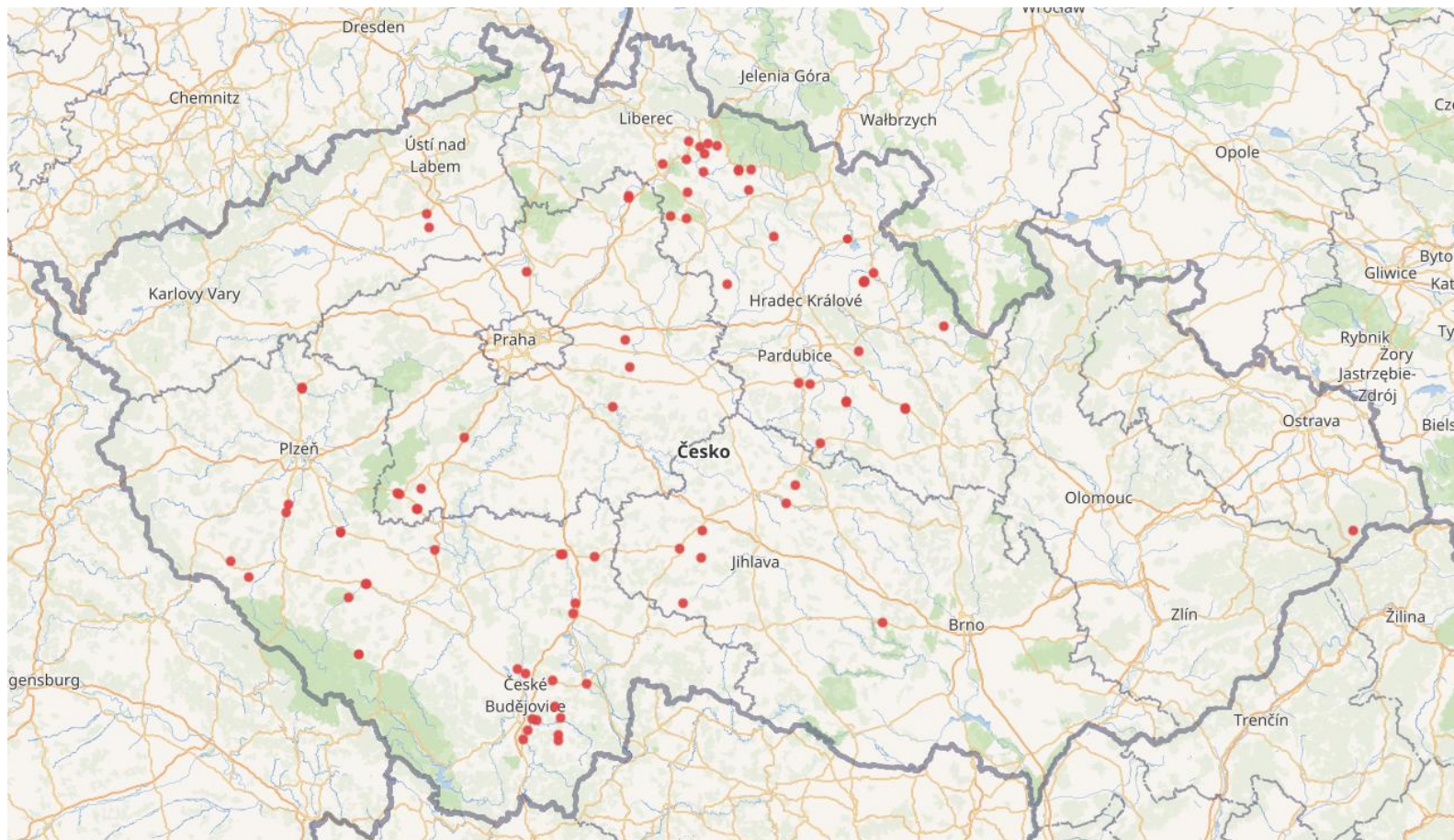
Dotaz

```
1 PREFIX wikibase: <http://wikiba.se/ontology#>
2 PREFIX mwapi: <https://www.mediawiki.org/ontology#API/>
3 PREFIX bd: <http://www.bigdata.com/rdf#>
4 PREFIX wdt: <http://www.wikidata.org/prop/direct/>
5 SELECT ?item ?itemLabel ?audio ?title ?coord
6 WITH {
7     SELECT DISTINCT ?audio ?title WHERE {
8         SERVICE wikibase:mwapi {
9             bd:serviceParam wikibase:api "Generator" .
10             bd:serviceParam wikibase:endpoint "commons.wikimedia.org" .
11             bd:serviceParam mwapi:gcmtitle "Category:Audio files of church bells in Zvony mého kraje radio program" .
12             bd:serviceParam mwapi:generator "categorymembers" .
13             bd:serviceParam mwapi:gcmtype "file" .
14             bd:serviceParam mwapi:gcm limit "max" .
15             ?title wikibase:apiOutput mwapi:title .
16         }
17         BIND(REPLACE(?title, "^File:", "") AS ?filename)
18         BIND(
19             IRI(CONCAT(
20                 "http://commons.wikimedia.org/wiki/Special:FilePath/",
21                 ENCODE_FOR_URI(?filename)
22             )) AS ?audio
23         )
24     }
25 } AS %files WHERE {
26     INCLUDE %files .
27     OPTIONAL {
28         ?item wdt:P51 ?audio .
29         ?item wdt:P625 ?coord .
30     }
31     SERVICE wikibase:label {
32         bd:serviceParam wikibase:language "cs,en" .
33     }
34 }
```

Co to vrací

→ 90 záznamů, zvuků je 88

- 2x je zde uveden zvuk, který je přiřazen dvěma subjektům
- jeden zvuk není uveden
- Co je výsledkem na mapě?

Data k
22.11.2025

Zvony na Wikimedia Commons

→ V kategorii kostelní zvony v České republice máme

- 395 obrázků zvonů
- 7 videí zvonů
- 98 zvukových záznamů zvonů (z toho 87 z našeho projektu)

Data k 20.11.2025

Zvony na Wikidatech

[Dotaz na Wikidata](#)

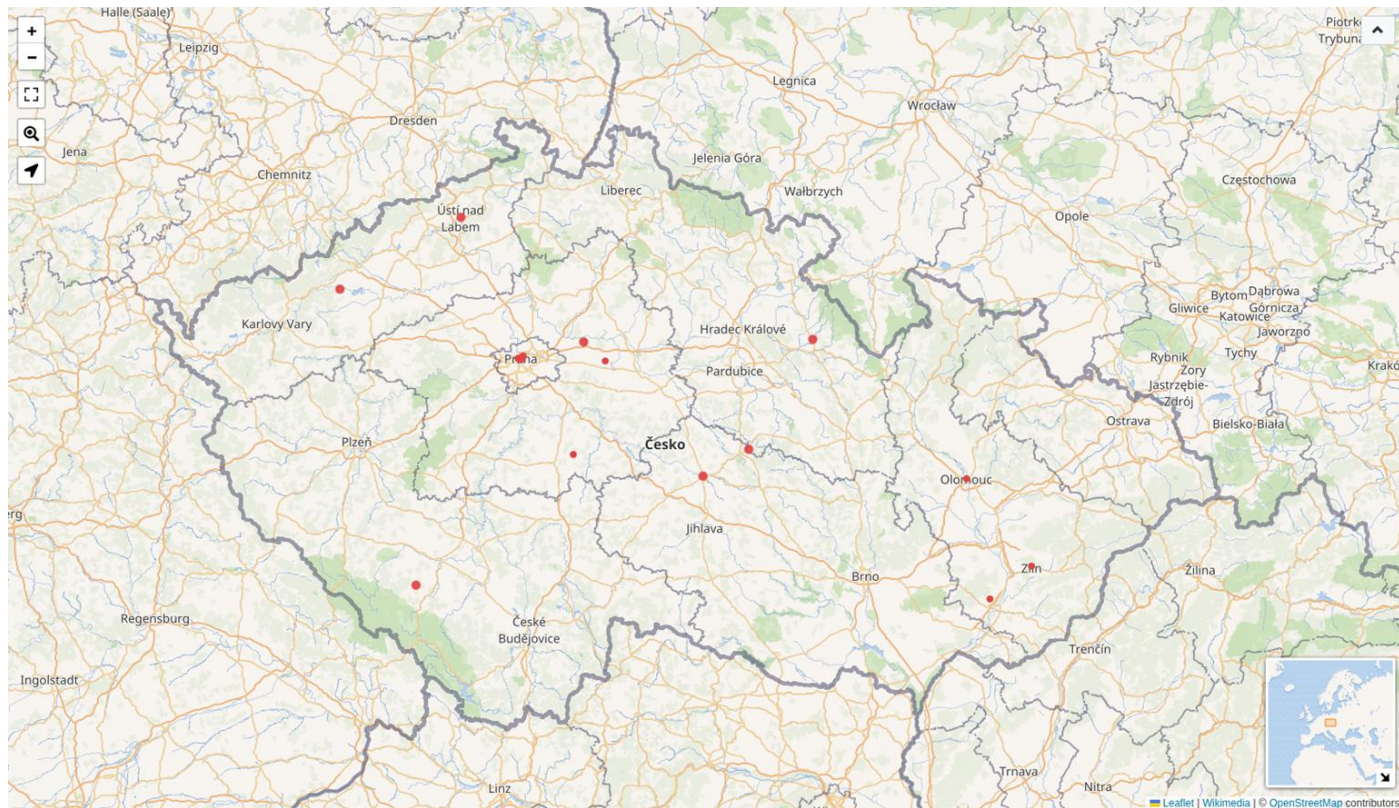
Dotaz na kostelní zvony v České republice, zobrazení na mapě

```
#defaultView:Map
SELECT ?item ?itemLabel ?slovník_id ?coord WHERE {
  ?item wdt:P31 wd:Q3500690.
  ?item wdt:P17 wd:Q213.
  OPTIONAL {?item wdt:P625 ?coord}
  SERVICE wikibase:label { bd:serviceParam wikibase:language "cs". }
}
```

Zvony na Wikidatech

[Dotaz na Wikidata](#)

- 35 zvonů

Data k 22.11.2025

Zvony na Wikidatech

[Dotaz na Wikidata](#)

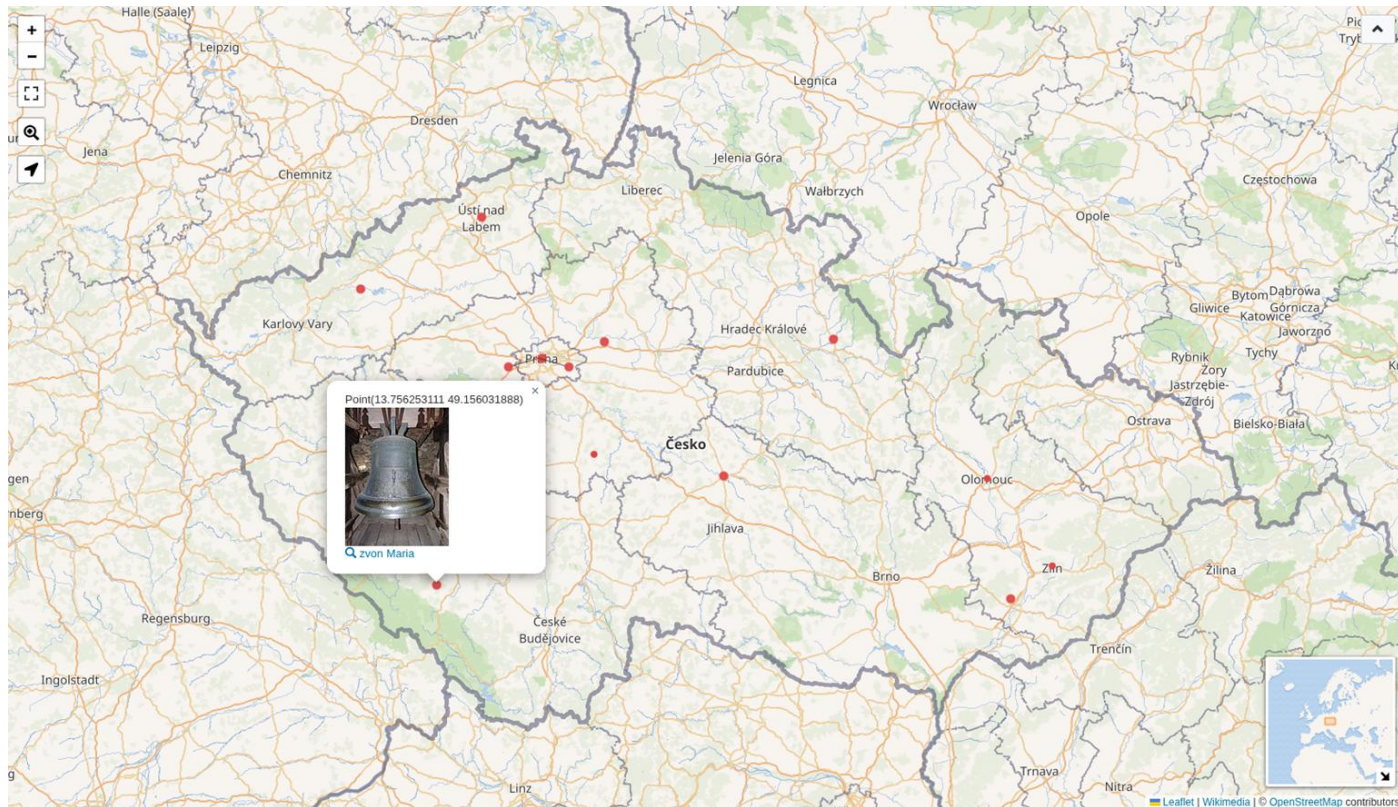
Dotaz na kostelní zvony v České republice, které mají obrázky, zobrazení na mapě

```
#defaultView:Map
SELECT ?item ?itemLabel ?slovník_id ?coord ?image WHERE {
  ?item wdt:P31 wd:Q3500690.
  ?item wdt:P17 wd:Q213.
  ?item wdt:P18 ?image.
  ?item wdt:P625 ?coord
  SERVICE wikibase:label { bd:serviceParam wikibase:language "cs". }
}
```


Zvony na Wikidatech

[Dotaz na Wikidata](#)

- 17 zvonů

Data k 22.11.2025

Další výzvy

- Jaké strukturované informace dávat na Wikimedia Commons ke zvukům zvonů?
- Více zvonů na Wikidatech
- Propojit zvony na obrázky
- Propojit zvony na audio nahrávky (aktuálně 0 zvuků napojených na objekty zvonů - 22.11.2025)

Děkujeme za pozornost!

Tomáš Dufka, vedoucí Archivu ČRo, tomas.dufka@rozhlas.cz

Jana Bartošová, archivářka ČRo, jana.bartosova@rozhlas.cz

Michal Josef Špaček, Wikimedia ČR, michal.josef.spacek@wikimedia.cz